

Mediacja –szybki sposób rozwiązywania sporów

Rozwód, separacja, podział wspólnego majątku, a może masz konflikt z pracodawcą lub nie jesteś zadowolony z usługi ubezpieczyciela - w tych wszystkich sprawach, walcząc o swoje prawa, wcale nie musisz iść do sądu. Możesz także skorzystać z mediacji, czyli pozasądowego sposobu rozwiązywania sporów, w ten sposób dasz sobie szansę na szybsze i tańsze załatwienie problemu.

„Spór jest problemem, który należy rozwiązać, a nie walką, którą trzeba wygrać” – to motto Abrahama Lincolna. Mediacja jest właśnie szukaniem takiego rozwiązania w trakcie rozmowy dwóch skonfliktowanych stron. Wspólnie wypracowują rozwiązanie, czyli ugodę.

- Miałam kilka spraw gospodarczych, na których prezesi spółek przyszli i uzgodnili warunki ugody w ciągu pół godziny – opowiada Magdalena Derlacka, mediatorka Polskiego Centrum Mediacji. - Dopiero na spotkaniu z mediatorem okazało się, że obie strony chciały załatwić sprawę wcześniej, ale nie dotarły do nich maile z propozycją rozwiązania sporu lub ktoś nie przekazał im jakiś informacji. Gdy panowie spotkali się osobiście, nie tylko znaleźli rozwiązanie sporu, ale bardzo często dzięki temu, że sobie wyjaśnili nieporozumienia, są w stanie dalej ze sobą współpracować. Gdyby Sąd wydał wyrok, jeden by wygrał, drugi przegrał. Na dodatek musieliby ponieść jeszcze duże koszty powołując rzeczoznawców.

Mediacja daje możliwość poszukania rozwiązania, które będzie akceptowane przez wszystkich. Mediator dba o atmosferę rozmów, łagodzi napięcia i pomaga w wypracowaniu porozumienia. Nie ustala, kto ma rację i nie rozstrzyga sporu. Mediator pomaga w nawiązaniu dialogu, często pełni rolę tłumacza ukrytych intencji.

W jakich sprawach można mediować?

Mediacja jest stosowana w różnych rodzajach sporów: w sprawach pracowniczych, gospodarczych, rodzinnych, cywilnych i karnych, które już toczą się przed sądem, jak i w tych, które do sądu jeszcze nie trafiły. W pierwszym przypadku Sąd sam może zdecydować o skierowaniu sprawy do mediacji lub można wnioskować o przekazanie do mediacji. W drugim przypadku, do mediacji można zgłosić sprawę bezpośrednio do ośrodka mediacyjnego.

- Podczas mediacji związanych ze sprawami rozwodowymi w trakcie kilku spotkań można ustalić podział wspólnego majątku, określić alimenty i zasady opieki nad dziećmi – mówi Magdalena Grudziecka, mediatorka, wiceprezes Zarządu Głównego Polskiego Centrum Mediacji. – To ważne, by je szczegółowo doprecyzować, bo jeśli się tego nie zrobi, to na tym tle później powstają nowe konflikty.

Warunkiem rozpoczęcia mediacji jest dobrowolna zgoda obu stron na udział w takim postępowaniu. Strony w mediacji mają równe prawa i są jednakowo traktowane. Wszystko, co jest poruszane na spotkaniach mediacyjnych, jest poufne.

Przed nami Tydzień Mediacji

W dniach 16-22 października, co roku w Polsce będzie obchodzony Tydzień Mediacji. Jest to inicjatywa Ministerstwa Sprawiedliwości organizowana w związku z Międzynarodowym Dniem Mediacji, który od 2005 r. obchodzony jest na świecie w każdy trzeci czwartek października. W tych

dniach w sądach w całej Polsce, mediatorzy Polskiego Centrum Mediacji będą dyżurować i udzielać bezpłatnych porad i konsultacji, wyjaśniać znaczenie i korzyści płynące z mediacji.

W Polsce mediacja jest nadal mało popularna

W raporcie Ministerstwa Sprawiedliwości „Diagnoza stanu stosowania mediacji oraz przyczyn zbyt niskiej w stosunku do oczekiwanej popularności mediacji” wynika, że choć w Polsce z roku na rok rośnie liczba spraw kierowanych do mediatorów, jednak nadal odsetek spraw kierowanych do mediacji jest niski.

Odsetek spraw z zakresu prawa gospodarczego kierowanych przez sądy rejonowe do mediacji w 2014 r. stanowił zaledwie 0,25% wszystkich prowadzonych postępowań sądowych, z zakresu prawa rodzinnego – 0,17%, z zakresu prawa cywilnego – zaledwie 0,023%, z zakresu prawa pracy – 0,21%, a z zakresu prawa karnego – 0,16%.

Co ciekawe są województwa, w których częściej korzysta się z tej formy rozwiązywania sporów np.: częściej mediacje stosowane są w okręgach położonych w północno-zachodniej części kraju. Są okręgi, które wyraźnie przekraczają średnią – w sprawach cywilnych są to okręgi gliwicki (2,5%), tarnowski (1,6%), krakowski (1,6%), bielski (1,5%), katowicki (1,3%) i łomżyński (1,3%); a z zakresu prawa pracy: płocki (4,2%), gdański (2,6%), warszawski (1%), elbląski (0,9%), opolski (0,6%) oraz wrocławski (0,4%).

Wysoka skuteczność mediacji

Skuteczność mediacji jest bardzo wysoka. W latach 2011-2014 udział mediacji zakończonych podpisaniem ugody wahał się od 69,6% do 72,6%.

Problem niewielkiego odsetka spraw kierowanych do mediacji nie jest specyficzny jedynie dla Polski, ale dotyczy całej Unii Europejskiej. Analizy przeprowadzone w 28 krajach UE pokazują, że mimo niewątpliwych korzyści, jakie płyną z mediacji – takie postępowanie zazwyczaj jest tańsze i szybsze niż proces sądowy – niestety w sprawach cywilnych i gospodarczych mediacja jest wykorzystywana w UE w mniej niż 1% spraw.

Pod względem liczby mediacji Polska plasuje się na piątym miejscu (razem z Węgrami) za krajami, gdzie mediacja ma długoletnią tradycję (Niemcy, Holandia, Anglia). We Włoszech pierwsze spotkanie z mediatorem jest obligatoryjne w wybranych typach spraw. Są także inne zachęty. We Włoszech, strony mogą skorzystać z ulgi podatkowej w sytuacji, gdy przystąpią do mediacji – 500 euro, jeśli mediacja zakończy się ugodą, a 250 – jeśli nie uda się wypracować porozumienia.

We Włoszech lista spraw, które podlegają obowiązkowej mediacji jest ograniczona. To sprawy związane ze sporami sąsiedzkimi, dzierżawą, prawem do ziemi, podziałem nieruchomości, dziedziczeniem, leasingiem, pożyczkami, błędami w sztuce lekarskiej, zniestawieniem przez media, umowami, ubezpieczeniami i bankowością. Przepisy regulują oba rodzaje mediacji – zarówno obowiązkową, jak i dobrowolną. We Włoszech, gdy mediacja nie była obowiązkowa (do 2011 roku), prowadzono nie więcej niż 2 tysiące mediacji rocznie. W momencie, kiedy mediacja stała się obowiązkowa w niektórych sprawach (marzec 2011-październik 2012), liczba dobrowolnych mediacji wzrosła do prawie 45 tysięcy.

Jeśli weźmiemy pod uwagę liczbę ogółu spraw skierowanych do sądów i zestawimy z odsetkiem tych, w których doszło do mediacji, Polska plasuje się w drugiej dziesiątce krajów UE. W czołówce pozostają: Niemcy, Włochy, Holandia, Anglia oraz Węgry.

Przyczyn niskiej popularności mediacji jest kilka. Jedną z nich to przekonanie sędziów o własnych zdolnościach koncyliacyjnych oraz utarty sposób myślenia i procedowania, co nie sprzyja przekazywaniu spraw na drogę mediacji.

Innym problemem, wskazywanym przez sędziów jest niedostateczna jakość ugód mediacyjnych, co z kolei wymaga odpowiedniego przygotowania merytorycznego mediatorów.

Kolejną barierą to nieefektywny proces przekazywania spraw do mediacji – brak szybkiej komunikacji z mediatorem, niekompletne informacje na temat stron (np. brak numeru telefonu) dostarczane mediatorowi powodują wydłużenie czasu mediacji. Występuje także problem niedostatecznej informacji na temat mediatorów na stronach internetowych sądów okręgowych.

Koszty mediacji

Koszty mediacji ponoszą strony. Są one zazwyczaj ponoszone po połowie, chyba że strony ustalą inny sposób rozliczeń. W postępowaniu mediacyjnym, do którego doszło na podstawie postanowienia sądu, wysokość wynagrodzenia mediatora w sporach niemajątkowych wynosi 60 zł za pierwsze posiedzenie mediacyjne, a za każde następne posiedzenie - 25 zł.

Jeśli postępowanie dotyczy praw majątkowych, wynagrodzenie mediatora wynosi 1% wartości przedmiotu sporu (nie mniej niż 30 zł i nie więcej niż 1.000 zł). Mediator ma także prawo do zwrotu wydatków związanych z prowadzeniem mediacji (np. koszty korespondencji, telefonów). Do kosztów mediacji dolicza się podatek VAT.

Jeśli dojdzie do zawarcia ugody, która jest wynikiem mediacji, strona otrzyma zwrot 75% opłaty sądowej, którą zapłaciła wnosząc sprawę do sądu.

W przypadku mediacji, do której doszło nie na podstawie postanowienia sądu, wysokość wynagrodzenia mediatora i zwrot jego wydatków wynikają z cennika ośrodka mediacyjnego lub strony uzgadniają je razem z mediatorem przed rozpoczęciem mediacji.

Dlaczego warto wybrać mediację?

Mediacja stwarza stronom szansę na szybkie, tanie i ostateczne rozwiązanie ich sporu w formie polubownego porozumienia. Mediacja pozwala na utrzymanie wzajemnych relacji. Umożliwia zachowanie korzystnego wizerunku. Obniża poziom negatywnych emocji oraz pomaga zrozumieć potrzeby własne i drugiej strony, a przez to zmniejsza obciążenie psychiczne sporem.

Agnieszka Pochrzest-Motyczyńska, mediatorka Polskiego Centrum Mediacji

Więcej informacji na temat mediacji można znaleźć na:

Stronie Polskiego Centrum Mediacji www.mediator.org.pl

Stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości www.mediacja.gov.pl